

MEDAL „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”

WOLNOŚĆ NASZEGO KRAJU TO BYŁO DZIEŁO TYSIĘCY LUDZI, ICH MYŚLI I CZYNÓW

Zarząd Stowarzyszenia Sieć Solidarności, którego celem jest kultywowanie ideałów i wartości oraz tradycji ruchu społecznego Solidarność, uchwałą z dnia 7 kwietnia 2014 roku ustanowił Medal „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”.

Medal ma stanowić symboliczne wyrażenie wdzięczności i podziękowania dla możliwie szerokiego kręgu ludzi, którzy w okresie po 13 grudnia 1981 roku brali udział w tworzeniu wolności, niepodległości, demokratycznej i samorządnej Rzeczypospolitej Polski.

Idea Medalu „Dziękujemy za Wolność” narodziła się w środowisku nowohuckiej Solidarności. Jej przedstawiciele, hutnicy stanowią trzon Stowarzyszenia Sieci Solidarności. Dlatego Medal nie jest wykonany z brązu srebra czy złota ale z stali. Jest to kawałek stalowej blachy grubej na 4 milimetry. Biały napis „Dziękujemy za Wolność” wytrawiony jest typową czcionką. W centralnym miejscu Medalu tłum ludzi, to postacie hutników z fotografii Tadeusza Pikulickiego, z terenu kombinatu Huta Sendzimir (d. Huta im. Lenina) w Nowej Hucie, podczas strajku wiosną 1988 roku.

Nad nimi charakterystyczna polska flaga, fragment logo NSZZ „Solidarność”. Na rewersie Medalu umieszczone jest logo Stowarzyszenia, Marszałka Województwa, Instytutu Pamięci Narodowej oraz logo innych współorganizatorów kolejnej edycji. Na Medalu wygrawerowane będzie nazwisko

i imię osoby wyróżnionej oraz numer z ewidencji.

Inicjatywa nadania Medalu może pochodzić od Stowarzyszenia, Marszałka Województwa Małopolskiego, Instytutu Pamięci Narodowej oraz innego Współorganizatora Medalu, którym mogą być także inne organy państwa lub samorządu terytorialnego Województwa Małopolskiego oraz organizacje działające na terenie województwa Małopolskiego, których cele są zbieżne z celami Stowarzyszenia Sieć Solidarności, za zgodą Stowarzyszenia. O nadanie Medalu mogą wystąpić dwie osoby wspólnie, którym nadano Medal wcześniej.

Medal nadaje Kapituła, którą stanowią: Prezes Sieci Solidarności jako przewodniczący oraz członkowie: Wojewoda Małopolski, Marszałek Województwa Małopolskiego, Dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie. Do Kapituły Medalu będzie zaproszony Pełnomocnik innego współorganizatora.

Medal zostaje przyznany na podstawie Wniosku, zawierającego co najmniej podstawowe dane osobowe oraz uzasadnienie nadania Medalu a także podpisy osób wnioskujących o nadanie, w imieniu swoim lub reprezentowanych organizacji.

Wręczenie Medalu dokonywane będzie w uroczystej formie, podczas świąt państwowych i samorządowych Województwa Małopolskiego, podczas rocznic oraz innych ważnych dla państwa lub samorządu terytorialnego Województwa Małopolskiego wydarzeń. Poza Medalem, ustanowiono także Plakietę nagrobną, którą będzie można umieszczać na nagrobku, za zgodą rodziny. Wydana będzie także miniatura Medalu. Autorem projektu jest Jacek Maria Stokłosa ©Stowarzyszenie Sieć Solidarności

Edward E. Nowak – Prezes SSS

Partnerzy: Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego

KULTURA NIEZALEŻNA. BYŁA KOLOROWĄ ENKLAWĄ PRAWDY I WOLNOŚCI W SZARYM ŚWIECIE STANU WOJENNEGO. POMAGAŁA PRZETRWAĆ, BUDZIŁA NADZIEJĘ. TYM, KTÓRZY JĄ TWORZYLI CHCEMY DZISIAJ POWIEDZIEĆ: DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ

Kuba Abrahamowicz (ur. 07.01.1960 Kraków) – aktor teatralny, filmowy, reżyser, animator kultury. W 1984 roku ukończył wydział aktorski na PWST w Krakowie.

Będąc jeszcze studentem zaangażował się w ruch kultury niezależnej. Związał się wówczas z Danutą Michalowską. Uczestniczył w działalności artystycznej, przede wszystkim religijnej i patriotycznej, w m.in. w ramach Tygodni Kultury Chrześcijańskiej.

W latach 1984-85 występował w Teatrze Bagatela w Krakowie, w latach 1985-2014 w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej. W 2014 roku założył Teatr Komedii w Bielsku Białej. Posiadał wiele nagród społecznych i branżowych, m.in. dwóch Złotych Masek dla najlepszego aktora województwa śląskiego.

Zbigniew Bajek (ur. 07.11.1958 Bojanów) – artysta uprawiający malarstwo, rysunek, fotografię, projektowanie graficzne i projekty parateatralne. Studiował na ASP w Krakowie, później tam pracował.

W latach 80-tych uczestniczył w Ruchu Kultury Niezależnej, wystawiał swoje obrazy na wystawach kościelnych. Współpracował z dawnym Laboratorium Jerzego Grotowskiego, z Teatrem Drugie Studio Wrocławskie, z Teatrem Witkacego z Zakopanego.

Zainicjował cykl projektów artystycznych: Wymiary Wolności, Labirynt Wolności, Horyzont Wolności i najnowszy Dramat Wolności. Ich uczestnicy jako temat swoich rozważań i działań artystycznych podejmują pojęcie wolności, w kontekście miejsca, gdzie wolność mocno się ogranicza.

Maciej Bieniasz (ur. 22.12.1938 Kraków) – malarz, grafik, rysownik, pedagog, poeta, autor eseistyki kulturalnej. Studiował na ASP w Krakowie.

W czasie stanu wojennego udzielał się w Komitecie pomocy uwięzionym i internowanym. Przez jakiś czas musiał się ukrywać. Tworzył wówczas wiersze, jeden ze znanych to Idą pancry na Wujek, o pacyfikacji kopalni Wujek w grudniu 81.

W latach 60. powstały symboliczne cykle obrazów, w których przenosił tematy związane z Biblią i religią na współczesne wydarzenia i postacie: Zmartwychwstanie, cykl Rzeź niewiniątek (1966), Całun nr 16670, poświęcony ojcu Maksymilianowi Kolbe. Inne płótno z tego okresu Płonący pokazuje dramat samospalenia. Czy Jana Palacha? Bieniasz malował też obrazy o tematyce politycznie zaangażowanej, uniwersalizując ją do sprzeciwu wobec wojny i śmierci (Wojna, Kain i Abel).

Jerzy Beres (ur. 1930 Nowy Sącz – zm. 25.12.2012 Kraków) – artysta rzeźbiarz, autor akcji „używający” swojego ciała jako jednego z podstawowych elementów tworzywa artystycznego. Studiował na krakowskiej ASP w pracowni rzeźby.

W 1968 roku w ramach akcji „Przepowiednia II” zbudował żywy pomnik, którego najważniejszym elementem był łuk z białą czerwoną cięciwą i napiętą strzałą – odniesienie od sprawy niepodległości Polski. Na początku lat 70-tych wykonał prace krytycznie odnoszące się do systemu władzy w Polsce („Klaskacz”, „Szmata”, „Lizak”, „Kasownik gazetowy”). Przez wiele lat nie mógł mieć wystaw

indywidualnych w państwowych galeriach, był na czarnej liście cenzury. Na dwa lata przed powstaniem Solidarności Beres wykonał rzeźbę „Oltarz zmian”, przewidując nadejście jakiegś przemiany w Polsce. Powstanie Solidarności przyjął z entuzjazmem.

Kilkanaście dni przed wybuchem stanu wojennego wykonał na Rynku w Krakowie akcję „Manifestacja romantyczna”. Okrążając Rynek z prymitywną tarczą, zatrzymał się pięć razy i rozpalil ogniska, pisząc na płycie rynku farbą ich nazwy. Były to „Ognisko wolności”, „Ognisko nadziei”, „Ognisko prawdy”, „Ognisko miłości” i „Ognisko godności”. W latach 90-tych powiedział, że akcja ta była dedykowana Solidarności i chciałby, aby te napisy zostały utrwalone na Rynku jako nie ingerujący w przestrzeń, niematerialny, pomnik Solidarności.

W stanie wojennym przyłączył się do bojkotu, pokazywał swoje prace na wystawach niezależnych w przestrzeniach przykościelnych. Uczestniczył w konwersatorium „Nauka-Sztuka-Religia” organizowanym na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Wykonał szereg rzeźb i akcji komentujących otaczającą rzeczywistość: „Oltarz niepodległości”, „Bojko”, „Oltarz cierpliwości”, „Wstań”, „Oltarz ludowy”. W 1987 otrzymał nagrodę Solidarności w dziedzinie Kultury.

Tadeusz Boruta (ur. 14.12.1957 Kraków) – artysta malarz, teoretyk sztuki i publicysta, kurator wystaw, profesor zwyczajny. Już jako student, w latach 80. inicjował działania reformujące system kształcenia akademickiego. Tworzył zrębny niezależnego ruchu studenckiego (NZS)

i akademickiej samorządności. Po wprowadzeniu stanu wojennego włączył się w opozycyjną działalność wydawniczą.

Był twórcą niezależnego ruchu wystawienniczego w ramach Ruchu Kultury Niezależnej. Brał udział w 44 wystawach sztuki niezależnej. Założył i prowadził galerię SRN przy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Był autorem kilkunastu wystaw zbiorowych, z których najgłośniejsze to: W stronę osoby, Wszystkie nasze dzienne sprawy w krągankach oo. Dominikanów w Krakowie, Misterium paschalne (1986) w krypcie oo. Pijarów w Krakowie, i w kościele św. Trójcy w Warszawie (1987).

Adam Brincken (ur. 04.12.1951 Nowy Sącz) – malarz, rysownik, pedagog, animator i uczestnik ruchu kultury niezależnej w kręgu Kościoła. Studiował na Wydziale Malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Profesor krakowskiej ASP, aktywny działacz Solidarności. Współautor 96 postulatów tworzących nową wizję Akademii. W latach 1981-1989 współtwórca Ruchu Kultury Niezależnej i W Kręgu Kościoła. Uczestnik i animator wielu wystaw. Znaną są jego Rysunki z lat Stanu Wojennego 1981-1989.

Ks. Infułat Jerzy Bryła (ur. 24.05.1928 Kraków) – ksiądz, protonotariusz apostolski. Studiował teologię na Wydziale Teologicznym UJ. W 1952 przyjął święcenia kapłańskie z rąk arcybiskupa Eugeniusza Baziaka. W 1960 ukończył studia w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Rozpoczął wykłady w Seminarium Duchownym w Krakowie przygotowujące kleryków do pracy z osobami głuchoniemymi, a w 1962 został Archidiecejalnym Duszpasterzem Głuchych.

Od 1968 jest też duszpasterzem środowisk twórczych w Krakowie. Uczestniczył w wielu przedsięwzięciach kultury niezależnej i religijnej. Dzięki jego staraniom od 1980 organizowane jest Krakowskie Triennale Rzeźby Religijnej.

Krzysztof Globisz (ur. 16.01.1957 Siemianowice Śląskie) – aktor, profesor sztuk teatralnych, członek Rady Programowej Fundacji Centrum Twórczości Narodowej. Absolwent krakowskiej PWST. Od 1981 do dzisiaj jest członkiem zespołu Starego Teatru w Krakowie. W latach 80. grał duże role w ważnych spektaklach polskiej i światowej klasyki teatralnej. W tym samym okresie zaczął występować w filmach Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Kieślowskiego i Jana Łomnickiego. Angażował się w ważne inicjatywy teatralno-poetyckie w ramach kultury niezależnej, w tym także w ramach Tygodni Kultury Chrześcijańskiej.

Tadeusz Jurasz (ur. 09.09.1930 Cięcina k. Żywca) – aktor teatralny i filmowy, reżyser. Jest absolwentem Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie (dyplom w 1953). Debiutował w 1953 na deskach Teatru Wybrzeże w Gdańsku, w którym występował do 1955 roku, po czym przeniósł się do Teatru Ludowego w Krakowie, gdzie pracował dwa lata. Był wieloletnim aktorem krakowskiego Teatru Starego (1957 – 1998).

Był bardzo zaangażowany w tworzenie kultury niezależnej, razem z żoną Izbabelą Olszewską i córką Martą (obie aktorki). W latach 1982-1989 współtworzył (jako reżyser i wykonawca) kilkanaście widowisk teatralno-poetyckich.

Julian Kornhauser (ur. 20.09.1946 Gliwice) – poeta, prozaik, krytyk literacki, eseista, autor książek dla dzieci, znawca i tłumacz literatury serbskiej i chorwackiej, współtwórca grupy Literackiej Teraz, przedstawiciel poetyckiej Nowej Fali z lat 70.

W 1975 roku był sygnatariuszem Listu 59, protestu przeciw zmianom w konstytucji PRL. Z tego powodu, jak

również przez publikację tekstów w drugim obiegu (tom „Zabójstwo” był jedną z pierwszych pozycji tego obiegu) i utrzymywanie kontaktów ze środowiskami tworzącymi KOR był rozpracowywany w ramach SOR „Mysliciel” KR 14382. SB utrudniała publikację jego utworów oraz awans na uczelni.

W centrum zainteresowania poezji Kornhausera była opresyjna rzeczywistość społeczno-polityczna PRL-u, dlatego jego wiersze często nie przechodziły przez sito cenzury. Po ogłoszeniu stanu wojennego był internowany. W latach 1981-1983 współredagował miesięcznik „Pismo”. Uczestniczył w działalności pisma mówionego „NaGłos”.

Lech Mackiewicz (ur. 1960) ps. Czako – aktor, reżyser i scenarzysta. Studiował w krakowskiej PWST. Był jednym z założycieli NZS-u, wraz z Andrzejem Kaczmarczykiem, Kubą Kosiniakiem. Aresztowany w 1983 r. pod zarzutem uczestniczenia w nielegalnym kolportażu. Po wyjściu wyemigrował z rodziną do Australii, gdzie stał się aktorem teatralnym i filmowym. W 2004 roku na festiwalu w Melbourne zdobył prestiżową nagrodę dla najlepszego aktora oraz wyróżnienie za scenariusz do filmu „Left Ear” („Lewe ucho”). Po 10 latach powrócił do Polski. Zagrał w wielu filmach (Karol. Człowiek, który został papieżem), teatrze, w telewizji (Na dobre i złe, Na wspólnej).

Bronisław Maj (ur. 19.11.1953, Łódź) – poeta, eseista, scenarzysta, krytyk literacki, tłumacz, autor tomików wierszy, wydanych w Polsce i za granicą. Ukończył filologię polską na UJ.

W latach osiemdziesiątych był objęty zakazem druku, działał w podziemiu wydawniczym, między innymi w redakcji „Arki”. Był założycielem i redaktorem naczelnym niezależnego, „żywego” pisma literackiego „NaGłos” (1983-1989). Po likwidacji przez władze komunistyczne ZLP twórcy podjęli próbę stworzenia pisma mówionego, nawiązującego do spotkań literackich z czasów drugiej wojny światowej. „NaGłos” szybko stał się enklawą wolności, a na spotkania z pisarzami organizowanymi w Krakowie przychodziły tłumy. Od grudnia 1983 roku do końca roku 1989 odbyły się 24 takie spotkania.

Rafał Marchewczyk (ur. 27.03.1944 Kraków) – muzyk, kompozytor, członek zespołu „Zdrój Jana”. Od roku 1972 pracował jako nauczyciel muzyki, dyrygent i założyciel wielu chórów. Kształtował postawy młodzieży poprzez naukę repertuaru patriotycznego i występy podczas uroczystości solidarnościowych oraz udział w inicjatywach kultury niezależnej.

Przewodniczący Solidarności Nauczycielskiej w Nowej Hucie. Współpracował przy kolportażu, udostępniał mieszkanie na potrzeby spotkań opozycyjnych. Zapropozował sygnał dźwiękowy i razem z bratem Wojciechem nagrał audycję niezależnego radia „Hutnik”. Za swoją działalność szykanowany w pracy, zatrzymywany przez SB.

Danuta Michałowska (ur. 07.01.1923 – zm. 11.01.2015 Kraków) – aktorka, reżyser teatralny, pedagog, wybitna mistrzyni aktorstwa rapsodycznego i sztuki recytacji.

Podczas II wojny światowej związana z konspiracyjnym Teatrem Rapsodycznym, gdzie zaprzyjaźniła się z Karolem Wojtyłą. Jako profesor krakowskiej PWST wykształcała wielu wybitnych aktorów teatralnych i filmowych. W 1981 wybrana na stanowisko rektora PWST.

W latach 80. była jedną z najbardziej aktywnych uczestniczek teatru religijnego w kościołach, kaplicach czy innych pomieszczeniach kościelnych i klasztornych. W 1982 r. postanowiła wystąpić z monodramem o św. Teresie z Avili. Premiera Świętej odbyła się we wrześniu

w kościele św. Tomasza Apostoła. Występowała z tym monodramem w wielu miejscowościach, w Krakowie głównie w Piwnicy św. Norberta. Uczestniczyła w organizacji dorocznych Dni Kultury Chrześcijańskiej.

Aldona Mickiewicz (ur. 12.08.1958 Oświęcim) – malarka, absolwentka krakowskiej ASP. Zajmuje się przede wszystkim malarstwem i rysunkiem, sporadycznie także malarstwem monumentalnym (cykl obrazów ołtarzowych).

W czasie studiów prowadziła w ramach NZS-u bibliotekę Wydawnictw Niezależnych na ASP w Krakowie. W latach 80. brała udział w ruchu kultury niezależnej, uczestnicząc w ponad dwudziestu wystawach sztuki niezależnej odbywających się w całym kraju, głównie pod patronatem Kościoła.

Stefan Misiniec (ur. 1942, Zubrzyca Górna) – ksiądz prałat, dr filozofii religii. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1966 r. Korespondent Biura Prasowego Sekretariatu Episkopatu Polski (1980 – 1992) i referent ds. kultury chrześcijańskiej. Był animatorem Tygodni Kultury Chrześcijańskiej w Krakowie (1980 – 1992).

Opublikował książki: Ślady na niebie, Duchowa droga Jerzego Liberty, Dar nawrócenia, Ojciec Święty Jan Paweł II w „Księżówce” w Zakopanem i inne. Jest autorem artykułów i reportaży w pismach katolickich oraz społeczno-kulturalnych. Jest również poetą – zamieszczał swoje wiersze w: „Znaku”, „Tygodniku Powszechnym”, „Gościu Niedzielnym”, „Źródle”. Amatorsko zajmuje się fotografią.

Eugeniusz Mucha (ur. 1927 Niewodna – zm. 2012 Kraków) – artysta malarz. Studiował na Wydziale Malarstwa krakowskiej ASP. Uprawiał malarstwo sztalugowe, rysunek i malarstwo ścienne. Zrealizował polichromie w wielu kościołach Polski południowo-wschodniej.

Prezentował swoje prace na 30 wystawach indywidualnych i uczestniczył w blisko 50 wystawach zbiorowych. Jego dzieła znajdują się w zbiorach polskich muzeów oraz w kolekcjach prywatnych w Polsce i za granicą.

Jerzy Nowosielski (ur. 07.01.1923 – zm. 21.02.2011 Kraków) – jeden z najważniejszych polskich malarzy XX wieku. Jego ojciec był Łemkiem. W latach 1942-43 podczas nowicjatu studiował ikonopisarstwo w unickiej Ławrze św. Jana Chrzyciela w Uniowie pod Lwowem. Zaowocowało to trwałą fascynacją wschodniogalicyskim malarstwem ikonowym.

Studiował na ASP w Krakowie. Był autorem dekoracji (polichromie, witraże, mozaiki) w świątyniach obrządku wschodniego i zachodniego. Spełnieniem jego marzeń o dziele kompletnym jest cerkiew w Białym Borze (Pomorze Zachodnie) dla greckokatolickiej społeczności przesiedlonych tam Łemków.

W latach 80. aktywnie uczestniczył w ruchu kultury niezależnej. Prezentował obrazy na wystawach, wykonywał opracowania plastyczne dla niezależnych spektakli. Był jednym z profesorów ASP, którzy przekazali swoje obrazy adwokatom - obrońcom w procesie hutników w 1982 roku. Inicjatorem tej formy podziękowania był dr Janusz Kutuba, a współwykonawcą Zblyut Grzywacz.

Tadeusz Nyczek (ur. 01.08.1946, Kraków) – ps. Rayska, Woyski. Absolwent polonistyki UJ. Na łamach prasy literackiej i kulturalnej publikuje od 1969 r. Do 1981 r. należał do Związku Literatów Polskich i Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich.

Jeden z najaktywniejszych ludzi ruchu kultury niezależnej w Krakowie. W okresie 1982-1989 był redaktorem podziemnego pisma Arka, które tworzył wraz z Janem Polkowskim. Pisał do Arki pod pseudonimem Rayska,

a w wydaniu paryskim jako Woyski. Pisał do katalogów wystawowych, jest autorem recenzji wystaw, spektakli teatralnych i poetyckich.

W latach 1984-1992 wspólnie z Maciejem Szybisttem prowadził znaną w Krakowie prywatną galerię sztuki „Inny Świat”. Laureat wielu nagród i odznaczeń.

Andrzej Oczkoś (ur. 24.03.1956, Rzeszów) – ukończył krakowską ASP w 1982 r. Jeszcze w trakcie studiów drukował w drugim obiegu wydawnictwa ulotne (plakaty, ulotki) a także książki i katalogi do wystaw w podziemiu. W stanie wojennym miał wystawę indywidualną w mieszkaniu przy ul. Kanoniczej (1982). Brał udział w wystawach zbiorowych, m.in. w „Wokół grafiki” w kościele w Mistrzejowicach (1984), w Bytomiu „Czas Krzyża” (1985), w Poznaniu, w rocznicę Poznańskiego Czerwca ’56 „Czas smutku, czas nadziei” oraz „Polska Pieta”.

Izabela Olszewska (ur. 03.01.1930 Wola Rzędzińska) – aktorka teatralna i filmowa, pedagog. Absolwentka PWST w Krakowie, później jej wykładowczyni i prorektor. Na scenie zadebiutowała w gdańskim Teatrze Wybrzeże. Potem wróciła do Krakowa, gdzie grała w Teatrze Ludowym i Teatrze Starym. Stworzyła wiele niezapomnianych kreacji w klasyce polskiej i światowej. W latach 80. zaangażowana w działalność kultury niezależnej, wraz z mężem Tadeuszem Juraszem i córką Martą. Wystąpiła w kilkunastu spektaklach teatralno-poetyckich, wielokrotnie powtarzanych w różnych miejscowościach. Brała udział w Tygodniach Kultury Chrześcijańskiej.

Romuald Oramus (ur. 03.07.1953 Kraków) – ukończył Wydział Malarstwa krakowskiej ASP. Jest profesorem zwyczajnym w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie.

Jego zaangażowanie w latach 80 w Ruch Kultury Niezależnej wyrastało z tematyki prac, o których tak opowiadał: Grafiki z cyklu „Rytuale” (1982-84) powstały w wyniku ogłoszonego w Polsce stanu wojennego. Jego rygory narzuciły określone zachowania i zwyczaje, konieczność dostosowania się do godziny milicyjnej, zwyczajów konspiracji, ostrożności w omijaniu cenzury i milicyjnej kontroli. Ironia i czarny humor były formami solidarnościowej samoobrony. Brał udział w wielu wystawach organizowanych w przestrzeniach przykościelnych.

Paweł Orkisz (ur. 24.01.1955 Wadowice) – poeta i bard, autor nastrojowych ballad, piosenek turystycznych, żeglarskich szant, kołęd i pieśni patriotycznych. Od ponad 35 lat śpiewa piosenki autorskie i polskie tłumaczenia (głównie własne) pieśni Cohena, Okudźawy, Wysockiego i innych. Związany ze środowiskiem krakowskiej „Beczki”, w czasie stanu wojennego koncertował dla środowisk opozycyjnych w całej Polsce.

Tak mówi o swej twórczości z okresu stanu wojennego: 16 protest songów z okresu stanu wojennego (1981-1984), nagranych z duszą na ramieniu, wiosną 1984, w Studenckim Radio Centrum w Krakowie (Andrzej Czop) i zapisanych na taśmy. Chcę bardzo serdecznie podziękować kolegom, którzy towarzyszyli mi w ówczesnych koncertach: Wojtkowi Czemplikowi i Jackowi Wolskiemu, Stefanowi Błaszczyńskiemu, Andrzejowi Boberowi i Lucjanowi Wesołowskiemu..

Anna Polony (ur. 21.01.1939 Kraków) – aktorka teatralna i filmowa, reżyserka. Ukończyła krakowską PWST, potem została jej wykładowcą i prorektorem. Występowała w Teatrze Słowackiego, głównie jednak w Starym Teatrze, gdzie zagrała w najważniejszych przedstawieniach reżyserowanych przez Konrada Świnarskiego. Ma w swym dorobku role w klasyce dramatu polskiego i światowego.

W latach 80. zaangażowała się także w ruch kultury niezależnej, występując w spektaklach teatralno-poetyckich, najczęściej w kościołach, które w tamtym okresie otworzyły się na sztukę. Wzięła udział w kilkunastu niezależnych przedsięwzięciach, także podczas Tygodni Kultury Chrześcijańskiej.

Monika Rasiewicz – aktorka i reżyserka związana z krakowskim środowiskiem artystycznym, wychowawca i nauczyciel. Absolwentka Wydziału Aktorskiego Krakowskiej PWST uczy w macierzystej uczelni, prowadzi również zajęcia dydaktyczne w krakowskiej Akademii Muzycznej.

Ostatnie lata poświęciła na znalezienie osobistego tonu w tzw. nurcie teatru poetyckiego. Będąc wieloletnim kierownikiem Krakowskiej Piwnicy św. Norberta stworzyła różnorodne spektakle słowno-muzyczne. Od wielu lat działa jako juror i instruktor Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego.

Stanisław Rodziński (ur. 08.03.1940 Kraków) – artysta malarz, rzeźbiarz. Ukończył krakowską ASP, od roku 1981 pracuje w niej jako wykładowca, a w latach 1996-2002 był rektorem. Regularnie współpracował także z Uniwersytetem Jagiellońskim oraz z Papieską Akademią Teologiczną (Instytut Sztuki Liturgicznej) w Krakowie.

Jego sztuka nawiązująca do polskiego koloryzmu, łączy się z osobą i twórczością Józefa Czapskiego, któremu poświęcił niektóre prace (Martwa natura w hołdzie Józefowi Czapskiemu, Wspomnienie z Maisons-Laffitte, epitafora obraz, którego tytuł stanowi data śmierci Czapskiego - 12. I. 1993).

Angażował się społecznie i politycznie: do momentu likwidacji Związku Polskich Artystów Plastyków przez władze stanu wojennego był redaktorem naczelnym „Biuletynu ZPAP”, należał do grona sygnatariuszy deklaracji Towarzystwa Kursów Naukowych (tzw. latający uniwersytet; 1977), aktywnie uczestniczył w ruchu kultury niezależnej lat 80.

Jacek Romanowski (ur. 09.11.1951 Kraków) – aktor teatralny i filmowy. Absolwent Wydziału Aktorskiego PWST w Krakowie, obecnie jej profesor zwyczajny. w zespole Starego Teatru od 1978. Doskonale operuje głosem – ciepłym barytonem, bardzo dobrze śpiewa; znakomicie sprawdza się także w wymagających ascezy formalnej spektaklach poetyckich. Stworzył dziesiątki ról w przedstawieniach Wajdy, Jarockiego, Lupy, Bradeckiego, Jarzyny, współpracuje też z reżyserami młodego pokolenia.

Brał udział w ruchu kultury niezależnej w latach 80., występując w kilkunastu przedsięwzięciach artystycznych. Uczestniczył w Tygodniach Kultury Chrześcijańskiej.

Marek Rostworowski (ur. 22.02.1921 zm. 24.05.1996 Kraków) – historyk sztuki, muzealnik, wieloletni kustosz Muzeum Czartoryskich w Krakowie. W 1991 minister kultury i sztuki. Był studentem ASP w Krakowie, ukończył historię sztuki na UJ i uzyskał stopień naukowy doktora. Organizował wystawy, zajmował się publicystyką i krytyką artystyczną. Był autorem scenariuszy wielu wystaw, m.in. Polaków portret własny (1979), wystawy Ruchu Kultury Niezależnej w kościele na Żytnej w Warszawie Niebo nowe, ziemia nowa? (1985) i Żydzi-Polscy.

W latach 1980-1990 działał w Solidarności. Delegat Regionu Małopolska na I KZD w Gdańsku. Był członkiem Komitetu Obywatelskiego (1989). W 1990 został radnym miasta Krakowa I kadencji. Pełnił funkcję ministra kultury i sztuki w rządzie Jana Krzysztofa Bieleckiego. Na początku lat 90. był także członkiem Prezydenckiej

Rady ds. Stosunków Polsko-Żydowskich oraz władz Fundacji Książąt Czartoryskich przy Muzeum Narodowym w Krakowie.

Barbara Skąpska (ur. 03.05.1938 zm. 01.10.2015 Kraków) – artystka malarka, jej prace zaliczane są do nurtu symbolicznego. Absolwentka Studium Grafiki na Wydziale Malarstwa ASP w Krakowie. W latach 60. współorganizatorka i członkini awangardowej grupy artystycznej Wprost wraz z Maciejem Bieniaszem, Zbysławem Grzywaczem, Leszkiem Sobockim i Jackiem Walosiem.

W latach 80. czynnie uczestniczyła w ruchu kultury niezależnej. Wzięła udział w wystawach: „Myśl artysty” poświęconej 100 rocznicy urodzin C.K. Norwida, Kraków 1983; „Miasto widziane z ziemi”, Toruń 1983; Wystawa malarstwa i rysunku - Kamieniołom im. Jana Pawła II Kraków Podgórze 1983; „Wokół grafiki” – Mistrzejowice 1984 i innych.

Barbara Skąpska przez 20 lat prowadziła Galerię GIL na Politechnice Krakowskiej. Należała do Związku Polskich Artystów Plastyków, pełniąc w nim różne statutowe funkcje.

Piotr Skrzynecki (ur. 02.09.1930 Warszawa – zm. 27.04.1997 Kraków) – szef i konferansjer kabaretu Piwnica pod Baranami, aktor i animator zdarzeń artystycznych. Studiował w Szkole Instruktorów Teatrów Ochotniczych przy łódzkiej szkole teatralnej. W 1951 przeniósł się do Krakowa, gdzie prowadził robotnicze teatry amatorskie w Nowej Hucie. W 1956 roku zorganizował z przyjaciółmi Klub Młodzieży Twórczej w Pałacu Pod Baranami, wkrótce pod szyldem kabaretu Piwnica pod Baranami. Skrzynecki aż do swojej śmierci był jej główną postacią, kierownikiem grupy i konferansjerem. Dzięki niemu Piwnica stała się jednym z symboli Krakowa. Kabaret był kilkakrotnie zamykany przez władze PRLu – szczególnie przed wyborami, zjazdami partii, w czasach rozruchów i stanów wojennych.

19.X.1980 w Piwnicy gościł Lech Wałęsa wraz z innymi działaczami „Solidarności”. Po wybuchu stanu wojennego piwnicznicy artyści popierali „Solidarność”, Zbigniew Preisner napisał muzykę do tekstu Dekretu o stanie wojennym a artyści Piwnicy wykonywali ją, z czarnym humorem ośmieszając władzę. 31 sierpnia 1982 Piotr został aresztowany w swoim mieszkaniu po demonstracji na Rynku Głównym, pobity po twarzy i przewieziony do kwatery milicji na ul. Mogiłskiej.

Leszek Sobocki (ur. 14.11.1934 Częstochowa) – malarz, grafik, eseista, poeta. W latach 1953-56 studiował na Wydziale Grafiki Propagandowej w Katowicach, potem na ASP w Krakowie, gdzie uzyskał dyplom.

W 1972 roku namalował obraz w formie komiksu Jeden dzień w życiu stoczniowca, który nawiązywał do wydarzeń grudniowych z 1970 roku. Pracę ocenzurowano na wystawie w Zakopanem, a artysta w geście protestu zjął z ekspozycji wszystkie swoje obrazy.

W 1979 roku na wystawie „Polaków portret własny” pokazał obraz Polak 1979. Przedstawia on zakamuflowany portret papieża Jana Pawła II, który jest jednocześnie autoportretem samego malarza. W latach 80. wprowadził do swoich obrazów wątki religijne i narodowe (Ecce Homo, Polonia), namalował też portret Lecha Wałęsy Robotnik ,81.

Był aktywnym uczestnikiem Ruchu Kultury Niezależnej. Malował o aktualnych sprawach politycznych i społecznych, uczestniczył w wielu niezależnych wystawach zbiorowych. Wśród licznych nagród otrzymał również Nagrodę Solidarności za twórczość malarską i graficzną (1983) i Nagrodę Hutników za cykl grafik „Wizyta” na wystawie „Wokół grafiki” Kościół Mistrzejowice (1984).

Stanisław Sobolewski (ur. 04.09.1952 Kraków) – malarz, studiował na Wydziale Filologicznym UJ, a następnie w krakowskiej ASP. Od 1979 roku związany z Uniwersyteciem Pedagogicznym. Członek Solidarności na WSP (dzisiaj UP), uczestniczył w działalności struktur podziemnych na uczelni w latach 1982-89 (składki, kolportaż).

Aktywny uczestnik Ruchu Kultury Niezależnej, wystawiający swe prace na wielu wystawach w Krakowie. Ważną wystawą była „Niebo nowe i ziemia nowa...” wg scen. Marka Rostworowskiego w kościele na Żytniej w 1985 r. (kultowe miejsce kultury niezależnej w Warszawie). Jego „Pocztówki z domu obłąkanych” były wypożyczane „emisariuszom”, a oni organizowali wystawy w różnych miastach Polski.

Był działaczem Obywatelskiego Komitetu „Solidarności” i radnym pierwszej kadencji samorządu krakowskiego.

Stanisław Stabro (ur. 23.08.1948 Świdnica) – poeta, krytyk literacki, historyk literatury, nauczyciel akademicki. Ukończył polonistykę na UJ, gdzie obecnie pracuje. Współpracował z wieloma czasopismami literackimi, w tym z działającą w drugim obiegu „Kulturą Niezależną”.

W roku 1976, bezpośrednio przed wydarzeniami radoskimi, jako „element politycznie niepewny” powołany do służby wojskowej (w ramach ogólnopolskiej akcji; oficjalnie jako rezerwista) i w ten sposób internowany przez półtora miesiąca w lasach pod Hrubieszowem

W roku 1978 tom poezji *Ten wiersz*, który na imię ma Polska zdecydował się wydać w drugim obiegu, z którym od tego momentu regularnie współpracował, aż do upadku komunizmu.

Leszek Szaruga (ur. 28.02.1946 Kraków). – prawdziwe nazwisko Aleksander Wirpsza. W okresie współpracy z sekcją polską Radia Wolna Europa używał pseudonimów Jan Krajnik i Krzysztof Powowski. Poeta, tłumacz z języka niemieckiego, krytyk literacki. Rozpoczął studia na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego. Relegowany w Marcu 1968, aresztowany na kilka miesięcy. W latach 70. oraz 80. był redaktorem wielu pism ukazujących się w drugim obiegu (m.in. „Wezwania” i „Puls”). Od 1979 współpracował z paryską „Kulturą”. Na opozycyjną i niezależną formę działalności literackiej w okresie PRL-u był poniekąd skazany jako syn opozycjonisty, a następnie emigranta.

W latach 80. jego wiersze gościły w pismach podziemnych Małopolski a także innych regionów. Współpracował z pismem „Bez dekretu”, z redakcją „Arki”. Jego wiersze doskonale oddawały atmosferę tamtego czasu, np. ulubiony wiersz podziemnych drukarzy: „gdy tak siedzimy nad bimbrem/ ojczyzna nam umiera/ gniją w celach koledzy/ wolno się kręci powielacz”.

Jan Józef Szczepański (ur. 12.01.1919 Warszawa – zm. 20.02.2003 Kraków) – pisarz, eseista, reporter, scenarzysta filmowy i tłumacz, taternik, żeglarz i podróżnik. Wýbitny autorytet moralny, autor głębokich refleksji o laickich źródłach etyki. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 potem wstąpił do Związku Jaszczurczego (od 1942 r. – NSZ) i pracował w komórce wywiadu aż do 1943, kiedy został żołnierzem AK. W 1944 walczył w partyzantce.

Po wojnie związał się z Tygodnikiem Powszechnym. Był jednym z założycieli Polskiego Porozumienia Niepodległościowego. Sygnatariusz listu 59 (1975), podpisał deklarację założycielską Towarzystwa Kursów Naukowych (1978) i list w obronie braci Kowalczyków (maj 1981). W latach 80-tych został prezesem Związku Literatów

Polskich. O trudnych zmaganiach pisarzy z groźną rzeczywistością PRL-u, stanu wojennego, aż do rozwiązania ZLP przez władze PRL-u w 1983 roku, Szczepański napisał w książce *Kadencja* (wyd. II obieg 1986, wydanie emigracyjne 1988, wyd. oficjalne 1989). Tłumaczył na polski m.in. prozę J. Conrada, pisał scenariusze filmowe.

Stanisław Tabisz (ur. 19.04.1956 Domaradz, podkarpackie) – malarz, grafik, scenograf, pedagog, działacz związkowy, krytyk sztuki. Ukończył Wydział Malarstwa ASP w Krakowie

Jeszcze w czasie studiów związany był z działalnością Studenckiego Komitetu Solidarności, rozprowadzał nielegalne wydawnictwa.

W 1980-81 był jednym z założycieli krakowskiego Niezależnego Zrzeszenia Studentów, został delegatem NZS-u na posiedzenia Senatu ASP. Związał się z kabe-rem Piwnica pod Baranami, gdzie w latach 1983-88 współorganizował wystawy poza oficjalnym obiegiem.

W 1983 uczestniczył w koncertach Piwnicy w Muzeum Archidiecezjalnym w Warszawie. Swoje indywidualne wystawy przedstawiał poza oficjalnym obiegiem, w Piwnicy pod Baranami (1985, 1986). Brał także udział w innych wystawach w ramach Ruchu Kultury Niezależnej.

Janusz Tarabuła (ur. 1931 Kraków) – artysta malarz, grafik. Ukończył krakowską ASP.

Współzałożyciel Grupy Nowohuckiej (1956-61), która odwołuje się do obrazu-przedmiotu, budowanego z „niemalarskich” materii. Od 1961 członek Grupy Krakowskiej.

W okresie 1981-89 brał udział w wielu wystawach ruchu Kultury Niezależnej m.in. w maju 1982 r. w Muzeum Archidiecezjalnym w Warszawie na 660-lecie obecności obrazu Bogurodzicy na Jasnej Górze, gdzie zdobył wyróżnienie za obraz *Matka Boska stanu wojennego*. W czerwcu 1983 roku uczestniczył w „Spotkaniach ze sztuką”, nazwanych „Znak Krzyża” w kościele Miłosierdzia Bożego, zwanym potocznie „Żytnia”, a także w *Koszalinie*, *Poznaniu*, *Wrocławiu* i w *Galerii KIK* Krakowie

Był stałym uczestnikiem konwersatoriów „Nauka-Sztuka – Religia” – PAT.

Danuta Urbanowicz (ur. 1932 Radom) – malarka. Studiowała w krakowskiej ASP. W latach 60. wraz z grupą kolegów plastyków i aktorów współtworzyła awangardowy teatr lalkowy „Widzimisie” w Nowej Hucie. Należy do Grupy Krakowskiej, brała udział w jej wystawach krajowych i zagranicznych.

W latach 1964-2000 pracowała w ASP. Brała udział w projektowaniu zagospodarowania osiedli w Krakowie i Sanoku, projektach kolorystyki i komunikacji wizualnej w zakładach przemysłowych.

Artystka zajmowała się także projektowaniem polichromii w obiektach sakralnych i świeckich. Jej polichromie znajdują się w Pyszniczy, Pawlikowicach, Krakowie i Byszczach.

Jacek Waltoś (ur. 05.12.1938 Kraków) – malarz, rzeźbiarz, grafik, rysownik. Zajmuje się też krytyką artystyczną, jest autorem esejów i artykułów o sztuce. Studiował na Wydziale Malarstwa krakowskiej ASP.

Współzałożyciel krakowskiej grupy *Wprost* brał udział we wszystkich (20) jej wystawach i jako jeden z jej członków otrzymał w 1967 roku Nagrodę Krytyki Artystycznej im. C. K. Norwida, a w roku 1984 Nagrodę Muzeum Archidiecezji Warszawskiej. Jest też laureatem nagrody Komitetu Kultury Niezależnej „Solidarność” za serię obrazów *Płaszcz Miłosiernego Samarytanina* (1984).

Marian Warzecha (ur. 1930 Kraków) – artysta malarz nieprzeciętny, związany z Grupą Krakowską (1957) oraz kręgiem artystów skupionych wokół Tadeusza Kantora. Studiował w krakowskiej ASP malarstwo i scenografię, a także etnografię i historię sztuki na UJ. W latach 1947 - 48 tworzył pierwsze oryginalne kompozycje kolażowe, łącząc ze sobą fragmenty reprodukcji i rysunków przedstawiających różne urządzenia techniczne, jak „Maszyny antropomorficzne”, „Rośliny mechaniczne”.

Był inicjatorem konwersatorium „Sztuka - Religia - Nauka”, realizowanego przy wsparciu Wydziału Filozoficznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w latach 1983-89. Organizował także seminaria wyjazdowe „Nauka - Sztuka - Modlitwa” (Stadniki, 1987, 1989; Kamianna koło Krynicy, 1988). W latach stanu wojennego uczestniczył w kilku pokazach sztuki o tematyce religijnej.

Jerzy Woźniowski (ur. 14.04.1939, Warszawa) – artysta plastyk, uprawia rysunek, malarstwo sztalugowe, architektoniczne, sakralne i sgraffito. Studiował na krakowskiej ASP. W okresie Solidarności i stanu wojennego zbiera i redaguje materiały z dziedziny kultury, sztuki, społeczno – polityczne, zbiorowo podpisane protesty. Współpracując z ambasadami i korespondentami państw zachodnich, przekazuje je do zachodnich mediów. Zaangażowany w zespole pomocy materialnej i medycznej dla artystów. Uczestnik i animator Ruchu Kultury Niezależnej (RKN), organizuje życie artystyczne, wystawy sztuki niezależnej, sympozja o kulturze w kościołach, zakonach i instytucjach przykościelnych pod patronatem Kurii i Wydziału Filozofii PATu; organizuje Sekcję sztuki przy Krakowskim KIK, spotkania problemowe z literatami – SPP, pokazy poczty Solidarności internowanych, wystawy Jednego obrazu.

W latach 1986 -1989 tworzy i prowadzi *Galerię KIK*, organizuje w niej kilkadziesiąt cyklicznych wystaw zbiorowych i indywidualnych z katalogami drukowanymi w podziemiu.

W ramach rekolekcji środowiskowych organizuje w zakonach ogólnopolskie sympozja *Filozofia, Kultura, Sztuka*, z wystawami, gdzie obradują *Niezależne Struktury ZPAP*.

Adam Zagajewski (ur. 21.06.1945 Lwów) – poeta, prozaik, eseista, krytyk, tłumacz, laureat wielu prestiżowych nagród literackich, tłumaczony na wiele języków. Po II wojnie światowej jego rodzina osiedliła się w Gliwicach. Studiował na UJ. W 1968 roku uzyskał magisterium w zakresie psychologii, a w 1970 roku – filozofii.

W 1968 roku współtworzył Grupę Poetycką „Teraz”, która działała przy klubie *Pod Jaszczurami* i związanym z nim pismem „Student”. Na Grupę przemożny wpływ miały wydarzenia Marca 1968 roku. Był współautorem manifestu ideowo-artystycznego formacji poetyckiej *Nowa Fala*. W połowie lat 70. zasilil szeregi opozycji demokratycznej w Polsce. W 1975 roku został jednym z sygnatariuszy „Memoriału 59”, protestu przeciw projektowanym zmianom w Konstytucji PRL. Od tego czasu został objęty zakazem druku.

W latach 1976–1977 uczestniczył w tworzeniu niezależnego pisma literacko-społecznego „Zapis”. Od grudnia 1982 roku przebywał za granicą. Mieszkał w Paryżu, drukował m.in. w „Kulturze” oraz czasopismach wychodzących w Polsce poza cenzurą, m.in. w „Wezwaniu”, „Arce” i „Ogniwie”. Wydawał powieści i tomiki poetyckie w drugim obiegu.

